

ESPAIS D'APRENENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

UN MODEL D'AVALUACIÓ DEL DESENVOLUPAMENT DE COMPETÈNCIES TRANSVERSALS PROFESSIONALITZADORES EN ELS PRÀCTICUMS DELS MÀSTERS UNIVERSITARIS OFICIALS

Calderón, Caterina
Universitat de Barcelona
Departament de Psicologia Clínica i Psicobiologia/ Facultat de Psicologia
Ed. Ponent, Pg. Vall d'Hebron 171 / 08035/ Barcelona/ España
ccalderon@ub.edu

Gustems, Josep
Universitat de Barcelona
Departament de Didàctica de les Ciències Socials, l'Educació Musical, l'Educació Física i
l'Educació Visual i Plàstica/ Facultat d'Educació
Ed. Llevant, Pg. Vall d'Hebron 171 / 08035/ Barcelona/ España
jgustems@ub.edu

Romeo, Marina
Universitat de Barcelona
Departament de Psicologia Social i Psicologia Quantitativa/ Facultat de Psicologia
Ed. Ponent, Pg. Vall d'Hebron 171 / 08035/ Barcelona/ España
mromeo@ub.edu

Yepes-Baldó, Montse
Universitat de Barcelona
Departament de Psicologia Social i Psicologia Quantitativa/ Facultat de Psicologia
Ed. Ponent, Pg. Vall d'Hebron 171 / 08035/ Barcelona/ España
myepes@ub.edu

Burset, Sílvia
Universitat de Barcelona
Departament de Didàctica de les Ciències Socials, l'Educació Musical, l'Educació Física i
l'Educació Visual i Plàstica/ Facultat d'Educació
Ed. Llevant, Pg. Vall d'Hebron 171 / 08035/ Barcelona/ España
sburset@ub.edu

Martín, Carolina
Universitat de Barcelona
Departament de Didàctica de les Ciències Socials, l'Educació Musical, l'Educació Física i

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

l'Educació Visual i Plàstica/ Facultat d'Educació

Ed. Llevant, Pg. Vall d'Hebron 171 / 08035/ Barcelona/ España

carolinamartin@ub.edu

González, Vicenta

Universitat de Barcelona

Departament d'Educació Lingüística i Literària i Didàctica de les Ciències Experimentals i la Matemàtica/ Facultat d'Educació

Ed. Llevant, Pg. Vall d'Hebron 171 / 08035/ Barcelona/ España

vicentagonzalez@ub.edu

Besolí, Andrés

Universitat de Barcelona

Departament de Didàctica de les Ciències Socials, l'Educació Musical, l'Educació Física i l'Educació Visual i Plàstica/ Facultat d'Educació

Ed. Llevant, Pg. Vall d'Hebron 171 / 08035/ Barcelona/ España

abesoli@ub.edu

Bosch, Emma

Universitat de Barcelona

Departament de Didàctica de les Ciències Socials, l'Educació Musical, l'Educació Física i l'Educació Visual i Plàstica/ Facultat d'Educació

Ed. Llevant, Pg. Vall d'Hebron 171 / 08035/ Barcelona/ España

emmabosch@ub.edu

1. RESUM:

Aquesta comunicació descriu un projecte d'innovació docent que té per objectiu garantir el nivell d'adquisició de les competències transversals professionalitzadores desenvolupades en el marc dels pràcticums dels màsters universitaris (oficials). Es presenta el disseny de la recerca basat en un procés de pràctica reflexiva guiada pels tutors de pràcticum i pels professors de les assignatures més estretament vinculades al desenvolupament de les competències transversals professionalitzadores.

2. ABSTRACT:

The present communication describes an innovation project whose objective is to guarantee the level of acquisition of the professional cross-disciplinary competences developed in the framework of the professional stages of the official university masters.

Revista CIDUI 2018

www.cidui.org/revistacidui

ISSN: 2385-6203

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

The research design is based on a reflexive practice process guided by practicum tutors and by teachers of the subjects most closely linked to the development of professional cross-disciplinary competences.

3. PARAULES CLAU: 4-6

Competències professionalitzadores, Màsters oficials, Incidents crítics, Pràctica reflexiva

4. KEYWORDS: 4-6

Professional cross-disciplinary competences, Official masters, Critical incidents, Reflexive practice

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

5. DESENVOLUPAMENT:

Introducció

Aquesta comunicació té per objectiu presentar el projecte d'innovació docent del Grup GID-CAV de la Universitat de Barcelona per garantir el nivell d'adquisició de les competències transversals professionalitzadores que es desenvolupen en el marc dels pràcticums dels màsters universitaris oficials, partint d'un procés de pràctica reflexiva guiada pels tutors de pràcticum i pels professors de les assignatures més estretament vinculades. Aquestes competències, comunes als màsters implicats en aquest projecte, estan orientades al desenvolupament d'aptituds, coneixements i valors de l'alumnat vinculats amb l'activitat professional per la qual capaciten els diversos màsters. Tal i com recull el Preàmbul del Real Decreto 1393/2007, de 29 d'octubre, en el què s'estableix l'ordenació dels ensenyaments universitaris oficials, "la posibilidad de introducir prácticas externas viene a reforzar el compromiso con la empleabilidad de los futuros graduados y graduadas, enriqueciendo la formación de los estudiantes de las enseñanzas de grado, en un entorno que les proporcionará, tanto a ellos como a los responsables de la formación, un conocimiento más profundo acerca de las competencias que necesitarán en el futuro" (RD 1393/2007, p. 4). Segons Mateo, Escofet, Martínez i Ventura (2009), el pràcticum ajuda l'estudiant a consolidar les competències adquirides en la seva etapa formativa a partir de la posada en pràctica d'aquestes en contextos reals d'aprenentatge. Partint d'aquesta premissa, des del GID-CAV hem dissenyat un projecte d'innovació que ajudi l'alumnat a vincular les competències que està desenvolupant en el si del màster, a partir de l'assignatura de Pràcticum, amb les que requereix la seva tasca professional. En el projecte que presentem hem considerat adient escollir màsters de l'àmbit de les ciències humanes i socials ja que, en general, segons l'AQU (2015), presenten nivells d'inserció laboral més baixos. En aquest sentit, el present projecte ha de permetre millorar les competències professionalitzadores dels alumnes dels màsters a partir de la pràctica reflexiva que els prepari per al seu futur professional. Les competències a desenvolupar són:· Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i/o aplicació d'idees, sovint en un context d'investigació (CB6).· Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi (CB7).· Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis (CB8).· Que els estudiants sàpiguin comunicar les seves conclusions i els coneixements i raons últimes que les sustenten a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats (CB9).· Que els estudiants posseeixin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant d'una manera que haurà de ser en gran mesura autodirigida o autònoma (CB10).· Treballar en equip d'acord amb els valors socials de cooperació i atenció a la diversitat (CG1).

Objectius

Objectiu general: Garantir el nivell d'adquisició de les competències transversals professionalitzadores desenvolupades en el marc dels pràcticums dels màsters universitaris (oficials). Aquestes competències, comunes als màsters implicats en el projecte d'innovació, estan orientades al desenvolupament d'aptituds, coneixements i valors de l'alumnat vinculades amb l'activitat professional posterior.

Els objectius específics es centren en:

- a) Disseny: Desenvolupar una eina auto-avaluadora per tal que els alumnes dels diferents màsters puguin establir el grau de desenvolupament percebut de les competències descrites. Aquesta eina presenta com a element fonamental, a més d'una valoració quantitativa, la incorporació d'incidents crítics com a evidències del grau d'assoliment de les competències.
- b) Pràctica reflexiva: L'eina auto-avaluadora s'administrarà a l'alumnat en dos moments (a l'inici del màster i a la meitat del curs acadèmic) per tal d'ajudar-los a reflexionar sobre el seu propi procés d'aprenentatge. En concret, mitjançant l'entrevista d'incidents crítics (Flanagan, 1954), l'alumne reflexionarà sobre el grau d'assoliment de les competències transversals professionalitzadores adquirides per l'alumne en la seva formació i experiències prèvies al màster, i que continuarà desenvolupant en el marc d'aquest. Aquesta consisteix en una sèrie de preguntes obertes, en la que l'entrevistador demanarà a l'alumnat que descrigui el que va fer, va dir, va pensar i va sentir tant durant les seves experiències prèvies com durant la seva experiència professional. Les accions concretes desenvolupades per l'alumne han de permeten establir les habilitats i coneixements que ha posat en joc, resultant evidències del grau d'assoliment de les competències.

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

c) Inducció al Pràcticum: Acompanyament de l'alumne, previ a la seva incorporació al Pràcticum, a partir de l'anàlisi i reflexió crítica guiada pels tutors dels Pràctics.

d) Avaluació i indicadors d'assoliment: Es mesurarà la relació entre el grau d'assoliment percebut de les competències transversals professionalitzadores en les diverses auto-avaluacions que es realitzaran durant el màster (objectiu b), i l'avaluació acreditativa feta per part del tutor del centre i del coordinador/a de Pràcticum del màster.

Disseny del projecte

Per tal de respondre als objectius plantejats, es mesura la relació entre el grau d'assoliment percebut de les competències transversals professionalitzadores en les diverses auto-avaluacions que es realitzen, i l'avaluació acreditativa feta per part del tutor del centre i del coordinador/a de Pràcticum del màster. Això comporta obtenir dades de:

- a) Auto-avaluacions dels estudiants en la primera i la segona administració de l'eina
- b) Avaluació dels incidents crítics i classificació dels alumnes segons el seu nivell de desenvolupament de les competències
- c) Avaluació acreditativa global i per competència en les assignatures implicades
- d) Avaluació acreditativa global i per competència en el pràcticum per part del tutor de facultat i de centre

Els instruments d'avaluació que emprem són:

- a) Instrument d'auto-avaluació (qüestionari d'incidentes crítics)
- b) Rúbrica d'avaluació dels incidents crítics: Classificació dels nivells d'adquisició de les competències a partir de l'ajust inter-jutges a partir de les auto-avaluacions dels estudiants
- c) Rúbriques de les assignatures implicades
- d) Rúbriques de pràcticum

Per tal d'aplicar els instruments d'avaluació descrits, el procediment seguit és el següent:

- a) Recollida de dades des dels campus virtuals generals del màster en format qüestionari online dos cops cada curs acadèmic (Instrument d'auto-avaluació: qüestionari d'incidentes

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

crítics)

b) Classificació dels nivells d'adquisició de les competències per mitjà de l'ajust inter-jutges a partir de les auto-avaluacions dels estudiants. Es realitzen focus-groups amb jutges experts amb posterioritat a la recollida dels qüestionaris (Rúbrica d'avaluació dels incidents crítics)

c) Entrevistes amb el professorat de les assignatures implicades i focus-group de bones practiques

d) Entrevistes amb el coordinador del pràcticum, amb els tutors de facultat i amb els tutors de centre.

Conclusió

En l'actualitat, cap dels màsters objecte d'intervenció tenen establerts procediments per tal d'evidenciar l'adquisició de les competències transversals de forma conjunta i coordinada entre les assignatures implicades. La novetat de la nostra proposta rau en, per una banda, el treball col·laboratiu entre els docents implicats en les diferents assignatures, inclòs el pràcticum, i per l'altra en la incorporació de la pràctica reflexiva en el procés d'ensenyament-aprenentatge. Addicionalment, tot i que el projecte s'ha centrat en ensenyaments de l'àmbit de les ciències humanes i socials, volem fer palesa la utilitat del procediment dissenyat a l'hora de transferir-lo a altres ensenyament i altres àmbits de coneixement. Això es fa possible degut a què les competències objecte d'intervenció són descrites com a bàsiques, generals, i transversals.

En aquest moment s'ha realitzat una prova pilot amb sis memòries dels estudiants dels pràcticums de tres màsters oficials als que s'ha aplicat una rúbrica d'adquisició de competències segons tres nivells d'assoliment. Els resultats inter-jutges obtinguts mostren algunes tendències concurrents tot i que ens obliguen a refinar millor aquesta eina per a poder ser aplicada a la totalitat de l'alumnat.

Respecte a les limitacions de l'estudi previstes, veiem a priori la desconexió entre les competències generals presents als plans docents i les especificitats de cada màster, que és on realment cada ensenyament posa l'èmfasi. Com a conclusió preliminar, caldria assegurar que l'alumnat conegués bé les competències que els seran avaluades i que el professorat dels pràcticums de cada màster aplicués una rúbrica confeccionada a partir d'elles competències que consten en els plans docents corresponents, la qual cosa facilitaria

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

i evidenciaria certa desconexió que hem trobat en aquesta fase inicial.

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES (segons normativa APA)

- QU. (2015). *La inserció laboral dels titulats de màster. Estudi de la inserció laboral de la població titulada de màster oficial de les universitats catalanes*. Barcelona: AQU. Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya.
- Flanagan, J. C. (1954). The critical incident technique. *Psychological Bulletin*, 51(4), 327-358.
- Mateo, J., Escofet, A., Martínez, F. y Ventura, J. (2009). *Guía para la evaluación de competencias en el trabajo de fin de grado en el ámbito de las ciencias sociales y jurídicas*. Barcelona: AQU Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya.
- Real Decreto 1393/2007, de 29 de octubre, *por el que se establece la ordenación de las enseñanzas universitarias oficiales*. BOE, 260, 44037-44038.